

Lichtspoor

52ste jaargang | 2015 nummer 1

Vallen en opstaan

Je kunt de levensverhalen van de meeste mensen met deze twee woorden typeren: vallen en opstaan. 'Het was vallen en opstaan. En dat zal wel zo blijven...!', zeggen ze, in een terugblik, alles nog eens overziend.

Het opvallende is dat hetzelfde over Jezus' leven wordt gezegd. Niet achteraf, maar bij voorbaat, als Hij nog maar heel klein is. Simeon gebruikt beide woorden: 'val' en 'opstanding'. Maar daarmee bedoelt hij niet aan te geven dat het leven van Jezus precies zo verloopt als ons leven.

Rondom Jezus gaat het gebeuren dat mensen vallen en opstaan. Daar is Hij de aanleiding toe. Want naast dat we lezen over de aanbidding door de herders en over het volk dat Hem later juichend met 'Hosanna'-geroep binnenhaalt, horen we in de evangeliën ook regelmatig dat zijn woord en werk op veel verzet stuit.

Mensen vallen over Hem. Hij wordt tegengesproken, versmaad en afgewezen. Zijn vernedering loopt tenslotte uit op het kruis.

Na de feestelijke kersttijd komen we in het nieuwe jaar steeds weer terecht in de lijdenstijd. Zijn weg van lijden en strijd gaat door diepe dalen.

Gethsemané, Golgotha. Het gaat al dieper, totdat

Hij opstaat. Gevallen mensen en steeds weer vallende mensen horen van zijn opstanding. 'Dit kind', had Simeon over Jezus tegen zijn moeder Maria gezegd, 'dit kind is bestemd tot val en opstanding van velen in Israël en tot een teken dat tegengesproken zal worden.'

Hoe wist die oude Simeon dat? Door de Heilige Geest zag hij het aankomen.

Het staat er heel zwart-wit: Rondom Jezus zouden allerlei mensen door ongeloof bij Hem vandaan raken, vallen. Maar gelukkig zijn er ook mensen die opstaan uit hun verlorenheid, in een nieuw leven. Zij leren wat discipelschap is. Ze leren om alles te verlaten dat hindert om Jezus te volgen. Zij wandelen in het licht met Hem. Door Hem en voor Hem.

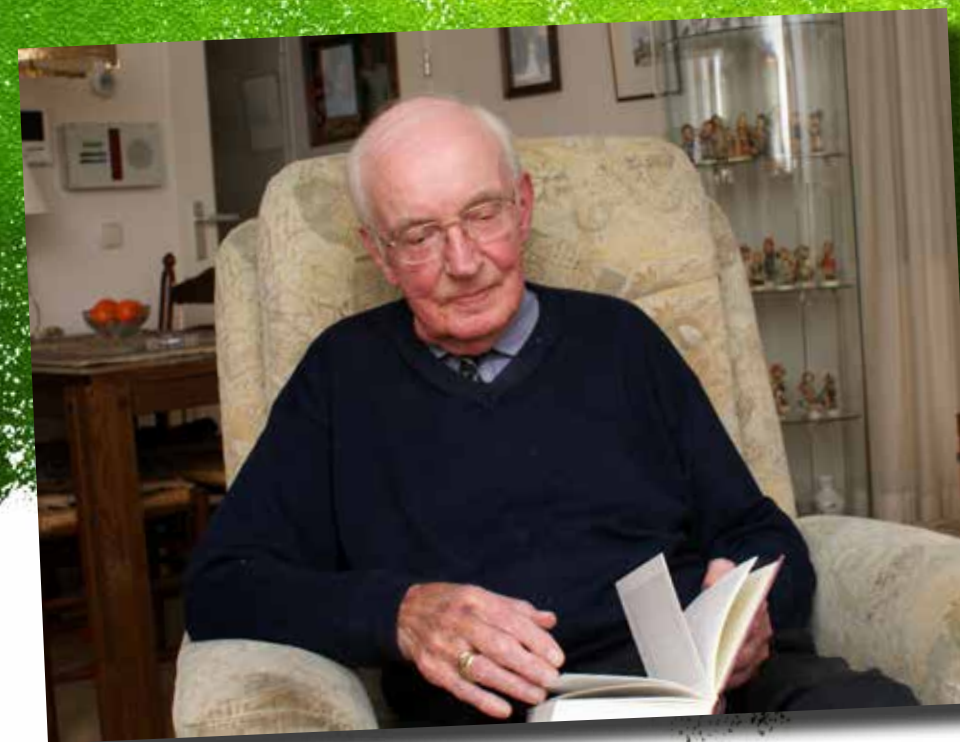
Bij het vallen en opstaan moeten kleine kinderen door anderen geholpen worden. Oudere mensen soms ook. En, al willen ze dat niet altijd weten, ook mensen die midden in het leven staan.

Om op te kunnen staan legde Jezus eerst zijn leven af, opdat wij met Hem door het geloof mogen opstaan ten leven. Voor eeuwig!

Jezus, U zij de glorie!

Ds. J.H.Gijsbertsen

Ootmoed, soberheid, rentmeesterschap

Ootmoed, soberheid, rentmeesterschap. In gesprek met oud-bankier Klaas Baas uit Huizen keren deze begrippen regelmatig terug. Ondanks zijn hoge leeftijd (83) volgt hij de ontwikkelingen in de samenleving op de voet, met een mengeling van verbazing, bezorgdheid en irritatie.

'Rentmeesterschap' is een rode draad in mijn leven en werk. De term is ontleend aan Genesis 2:15, waarin staat dat God de mens opdraagt goed zorg te dragen voor de Hof van Eden, de schepping. Dat is het eerste gebod dat God aan de mens heeft gegeven. Dat heeft Hij nooit teruggenomen. Door onze verspillende leefwijze en door de technologische ontwikkelingen staat het vervullen van die taak ernstig onder druk. De vorige paus, Benedictus, een man naar mijn hart, wees er terecht op dat het niet alleen gaat om zorg

voor het milieu. Er is ook een morele en religieuze noodzaak. Als iedereen zo zou leven zoals wij in ons welvarende westerse cultuur, zouden we vier en een half maal de aarde nodig hebben om aan alle behoeften te voldoen. We leven om te eten, in plaats van dat we eten om te leven. Intussen wordt de scheping steeds verder uitgemergeld.

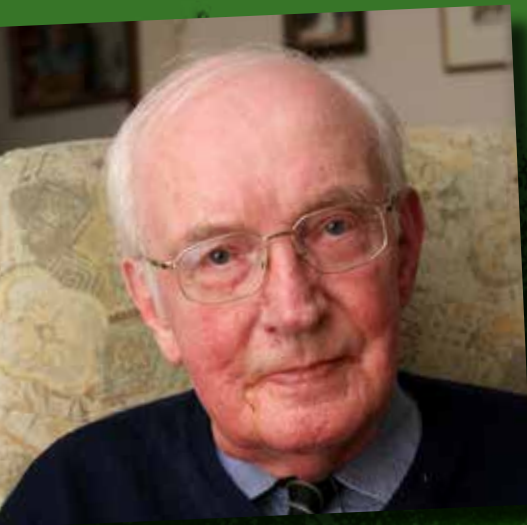
'We leven om te eten, in plaats van dat we eten om te leven.'

Vreugde

Om de krankzinnige overdaad te kenschetsen, maak ik wel eens het grapje dat mijn kat me gisteren vroeg: 'Heb je geen Whiskas Walvis?' We hebben alles, in overvloed, ten koste van miljoenen anderen. Technisch zijn we bij wijze van spreken tot alles in staat, behalve om hen van de eerste levensbehoeften te voorzien. Dat is schrijnend.

Ieder die Jezus Christus kent, zal proberen zijn eigen leven te richten naar de regels van het rentmeesterschap, zoals de Bijbel die ons voorhoudt. Soberheid is daarbij belangrijk. Dat vergt

meesterschap, zoals de Bijbel die ons voorhoudt. Soberheid is daarbij belangrijk. Dat vergt ►

zelfbeheersing in onze cultuur, die soms het karakter heeft van één grote party; het kan niet op, lijkt het wel. We zoeken de vreugde in de verkeerde dingen. 'Scheep vreugde in de Here', zegt de Psalmddichter, maar wij verslingeren ons maar al te vaak aan het vermaak van deze wereld en dat noemen we dan welvaart. Hoe dichtert we erbij menen te zijn, hoe verder we ervan verwijderd zijn'. Is het niet vreemd dat we daar in de kerk zo weinig over horen?'

Vertrouwen

In 1948 begon de heer Baas in Amsterdam zijn loopbaan in het bankwezen. Daarnaast vervulde hij tal van bestuurlijke functies in de kerk, in het onderwijs en de gezondheidszorg. Voor de zakenbank Pierson was hij verantwoordelijk voor de institutionele beleggingen. Hij deed zaken met grote Nederlandse ondernemingen: Shell, Philips, Unilever, Albert Heijn, Akzo, Nationale Nederlanden. 'We hadden maar één product: vertrouwen'. Anno 2015 is het beeld van bankiers behoorlijk afgebladderd, maar Baas en zijn generatiegenoten behoorden nog tot de 'oude

conventionele beleggers'. 'In de afgelopen twintig jaar is de sector verziekt door speculanten. Ze spreken met hun ver sluierende taalgebruik over 'dynamisch beleggen', wat weinig anders is dan het stimuleren van hebzucht.' Met rentmeesterschap, het zorgvuldig omgaan met mensen en middelen, heeft het weinig meer van doen, laat staan met soberheid. 'Ik heb dat van huis uit meegekregen: soberheid, werken en je mond houden. Mijn vader was bedrijfsleider bij een emaillefabriek. Die reed om vijf uur op z'n fiets naar Bussum om het werk voor te bereiden van 80 man personeel en om koffie voor hen te zetten.'

Baas is gezegend met een scherpzinnige geest en een kritische blik. Toch is het niet altijd prettig, zegt hij. 'Prediker heeft gelijk: Wie kennis vermeerdert, vermeerdert smart. Je kunt lijden aan je tijd, als je doorziet dat de samenleving de verkeerde kant opgaat. Het mag soms lijken alsof ik somber of depressief ben, maar dat is onjuist. 'Wij verwachten naar zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont', schrijft de apostel Petrus, met daarbij de aansporing om heilig en godvruchtig te leven. Dat besef heb ik altijd bij me gehad. Ik zie met dankbaarheid op mijn leven terug.

Geschiedenis

Sinds 1991 ben ik met pensioen en dat geeft me tijd voor één van mijn hobby's, de geschiedenis, met name van de Duitse cultuur. Om wat afleiding te hebben vertaal ik teksten, die ik in eigen beheer

uitgeef. Bijvoorbeeld een geschrift van Leopold von Ranke over Luther en de Rijksdag te Worms, of het relaas van Joachim Fest over de laatste dagen van Hitler in zijn Berlijnse bunker.

Kennis van de geschiedenis brengt je tot ootmoed. Ik lees nu voor de zevende keer 'Oorlog en vrede' van Leo Tolstoi. De teneur van die 2000 pagina's is samen te vatten met de zinsnede uit de Heidelbergse Catechismus dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd vallen kan. Treffend beschrijft Tolstoi hoe de inwoners van Moskou in augustus 1812 feestvierden (!) terwijl de legers van Napoleon voor de poorten stonden. Het doet denken aan Berlijn, april 1945, waar de bevolking zich overgaf aan orgieën. En het roept associaties op met onze hedendaagse cultuur, die een onweerstaanbare drang heeft tot feestvieren, zonder reden.

Ootmoed

Mijn voorliefde voor de Duitse cultuur bracht me vaak in Berlijn. Tijdens een van de reizen bezocht ik Karwe, een klein dorpje in die regio. Op de begraafplaats stuitte ik op de grafsteen van Georg Krause, een predikant, met de tekst: 'Alles ist Gnade', een verwijzing naar 1 Joh. 5:4. De man was reeds lang weduwnaar en achterop de grafsteen stonden de vier namen van zijn zoons. Eén was er omgekomen, drie waren nooit teruggekeerd uit de Tweede Wereldoorlog, vermist. Onzegbaar leed. En toch: die tekst: alles is genade. Dat bedoel ik, als ik het heb over ootmoed. ■

Koos van Noppen

Weten met het hart

*Gods goedheid is te groot
voor het geluk alleen,
zij gaat in alle nood
door heel het leven heen.*

(LIEDBOEK VOOR DE KERKEN, GEZANG 223, HET TWEDE COUPLLET)

Een versregel die je raakt, je aan het denken zet en vragen oproept. Wij zijn immers geneigd om Gods goedheid - zijn verbondstrouw, zijn vriendschap, zijn mededogen - primair te verbinden met een voorspoedig leven en zeilen voor de wind. De dichter van deze prachtige versregel - Willem Barnard - maakt ons er echter bewust van dat we daarmee tekort doen aan de breedte en de diepte van Gods goedheid. We komen daarmee ook in aanraking als het tegenzit, wanneer bittere tegenslag, ziekte of pijn onze reisgenoten zijn of wanneer we te kampen krijgen met de gebreken van de ouderdom. Juist dán kun je Gods goedheid ervaren in de vorm van kracht en nabijheid, van bemoediging of ondersteuning.

En toch roept deze versregel soms ook pijnlijke vragen op. Mij overkwam dat in de tijd dat de strijders van ISIS bij het stichten van hun kalifaat christenen uit Noord-Irak en Syrië van huis en haard verdreven, hen doodden en vrouwen afschuwelijk geweld aandeden. 'Is het echt waar dat Gods goedheid door heel het leven heen gaat?' en 'Waaruit blijkt die goedheid dan bij deze broeders en zusters die door zo'n diepe duisternis van geweld heengaan?' In diezelfde dagen stond er in de krant dat voorgangers uit de zwaar getroffen Syrische stad Aleppo baden voor de leiders en strijders van ISIS. In het voetspoor van hun Meester vroegen zij: 'Vader vergeef het hun, want ze weten wat zij doen. Ze beseffen immers niet dat zij, door ons dit aan te doen, in feite Christus opnieuw kruisigen.' Dit gebed ligt niet in het verlengde van wat mensen 'van nature' in zulke penibele situaties doen, maar is er het teken van dat het echt waar is wat Barnard zo treffend onder woorden heeft gebracht. Gods goedheid omringt ons ook in de tijd dat het leven zwaar is en de dood ons aangrijnst. Daardoor kunnen we boven ons zelf uit bidden voor onze vijanden. Het gaat hierbij niet primair om een emotie of een gevoel. Het gaat veel dieper. Het is een stil weten van het hart: temidden van alles waarmee we geconfronteerd worden, zijn we naar lichaam en ziel, in leven en in sterven omringd door en opgenomen in Gods goedheid. Wat zou een mens nog meer wensen? ■

Ds. H.G. de Graaff

Oom Floris

Niet vergeten uit te checken, als het je het perron afloopt! Dat zinnetje heeft Maaïke al wel twintig keer tegen zichzelf gezegd. Het geeft een houvast, precies weten wat je doen moet. En alles wat daarna komt is onzeker en ongewis. Haar hart klopt in haar keel. 'Hoezo? Stel je niet aan!' zegt haar nuchtere hoofd, 'erger dan wat je hebt meegemaakt kan het niet zijn. En zo moeilijk is het niet: Jij bent blond en net dertig, hij is grijs en gepensioneerd. Ergens zal er nog wel iets herkenbaars zijn, Oom Floris, de oudste broer van papa, maar al sinds mensenheugenis het zwarte schaap in de familie.'

Haar vingers knijpen om het openbaar-vervoer-pasje. Het voelt wel goed, die pijn is beter dan het holle gevoel in haar borst. Wat zou oom Floris van deze ontmoeting verwachten? Ze weet niet eens wat ze er zelf van verwacht. Ze kan geen inschattingen meer maken sinds de chaos be-

gon. Toekomst is een vreemd en onbegrijpelijk woord geworden. Papa, mama en Leonard, de drie liefste mensen uit haar wereld, zij checkten in voor een vakantie naar Maleisië, ze kwamen nooit op plaats van bestemming. Van uitchecken was geen sprake. Het weinige dat van hen is teruggevonden is met respect en zorg verzameld. Ze begint te wennen aan het ongelooflijke feit, dat ze nooit meer terugkomen. Dat ze alleen overgebleven is, jawel, ze heeft goede vrienden en enige zus van mama belt zo nu en dan, maar die woont in Toronto. Het huis is verkocht, ze heeft een flatje nu. Ze was toch al van plan om op zichzelf te gaan. Alleen wonen in het grote vrijstaande huis waar ze opgroeide, was niet te doen. Ze bleef maar zoeken in al die kamers, in de tuin en in de schuur en in de kelder. Niet vergeten uit te checken! De trein mindert vaart.

Dat papa een broer had, een geheim was het niet geweest, maar hij was buiten beeld gebleven.

Met oom Floris was geen contact, er was iets mis gegaan toen hij jong en rebels was. Ze weet het fijne er niet van. Ze heeft er ook nooit naar gevraagd. Het was nooit belangrijk geweest. Toen die brief kwam, was ze er niet eens blij mee. 'Wat moet hij? Waarom nu wél?' had ze gedacht. Ze had pas gereageerd na de tweede brief, waarin hij vroeg of ze misschien liever via email contact had. Een niet al te toeschietelijk berichtje was het geworden. Maar hij had meteen laten weten dat hij er blij mee was en nu had hij haar zo ver dat ze naar hem onderweg was. Om een dagje nergens anders aan te hoeven denken. Op het perron knippert ze tegen het felle zonlicht. Verderop helpt een man een kinderwagen de trein in. Hij lacht als de jonge vrouw hem bedankt. Die lach, daar was ze niet op voorbereid. Zo lachte papa. Wat nu, terug de trein in? Te laat, het fluitje klinkt en de deuren zoeven achter haar dicht. De man draait zich om en zijn zoekende blik stopt bij haar.

Hij trekt zijn trui recht en pas als ze haar hand op steek komt hij in beweging. Ze wacht als bevroren. 'Jij moet het zijn!' Ze haalt haar schouders op en knikt dan toch. Zij hand is een beetje ruw, maar warm. Er hangt een plattelandsluchtje om hem heen, heeft oom Floris een boerderij? 'Had je een goede reis? Ik had ook naar jou kunnen komen.' Ja, maar dat vond zij niet zo'n goed plan. 'Kom maar, de jeep staat daar,' wijst hij. Twee Mechelse herders in de achterbak, hun staarten slaan een roffel tegen de bekleding van rugleuning. 'Zoet maar, jongens, 't is goed!' En tegen haar: 'je bent toch niet bang, 't zijn lobbessen.' Ze schudt haar hoofd. Bang? Ze heeft jarenlang gesmeekt om een hond, of een kat, of een konijn of een hamster. 'Geen denken aan!' was steevast het antwoord. 'Ik houd van dieren.' Het is eigenlijk het eerste wat ze zegt.

Oom Floris start de motor, en boven het gepruttel uit lacht hij opnieuw. 'Dat is mooi meegenomen!' Voor ze de bebouwde kom uit zijn, weet ze dat ze inderdaad op weg is naar een boerderij. En voor ze het erf oprijden, weet ze de rest ook. Oom Floris heeft er maar een paar zinnen voor nodig. 'Ik was een dwars mannetje, wou niks, gooide overal met mijn pet naar. Ging op mijn zeventiende helemaal de verkeerde kant op. Heb jaren in Zuid-Amerika gezeten. Toen ik twintig jaar geleden terugkwam, ben ik hier terecht gekomen. Voor mijn gevoel had ik geen familie, ik miste ze ook niet. Ik zocht niet en er werd ook niet naar mij gezocht. Zo gaat dat soms. Ik vond het wel makkelijk zo. Tot van de zomer. Zodra ik wist dat er familie in dat vliegtuig zat, ging het zeer doen. Misschien was het schaamte, misschien toch een soort gemis. Het gevoel dat het nooit meer goed te maken is, dat vreet aan je.'

De jeep is gestopt. Hij kijkt opzij, zijn ogen zijn erg bekend blauw. 'En toen schreef u die brief.' 'Juanita legde op een dag papier en pen op tafel. En naar haar heb ik leren luisteren.' 'Juanita?' Hij wijst naar de kleine vrouw, die ineens in de deuropening staat. Ze heeft een lief rond gezicht, een dikke donkere vlecht hangt over haar schouder. Oom Floris gooit de achterklep open en de honden springen op haar af. Eén gebaar van Juanita en ze zitten kalm naast haar. Maaïke stapt uit en voelt even de hand van oom Floris op haar schouder. 'Kom maar, je bent zo welkom hier.' Nu pas laten haar verkrampte vingers het ov-pas los, de striemen staan in haar hand. Ze is vergeten uit te checken, maar dat is echt niet belangrijk op dit moment.

*O Heer, verberg U niet voor mij
wanneer ik mij verberg voor U.
Gij weet het, ik ben bang voor U,
ontwijk U en verlang naar U.
O ga niet aan mijn hart voorbij.*

*En wees niet toornig over mij
wanneer ik U geen liefde biedt.
Ik noem U, maar ik ken U niet,
ik buig mij maar ik ben het niet
en mijn gebed is tegen mij.*

*Spreek zelf in mijn het rechte woord.
Zo vaak ik woorden voor U vond
heb ik mij in mijn woord vermomd.
Nu wacht ik tot Gij zelve komt
en spreekt, zodat uw knecht het hoort.*

*Heer, roep mij als uw dwalend schaap.
Dat U niet zoekt en U niet vindt.
Geef mij, als een die Gij bemint,
Geef dat ik als uw eigen kind,
Uw stem mag horen in mijn slaap.*

Muus Jacobse